

la, ale aj účinne garantovala dostatočné menšinové práva a že bude treba v tejto otázke pravdepodobne obrátiť sa na arbitrov... Profesor D. Rapant žiada o zdelenie stanoviska ministerstva zahraničia, ako aj v tej otázke, či sa dohoda má vzťahovať na Maďarov v celej republike (doslovné znenie 5. bodu) a či má byť obmedzená len na Slovensko (vecné ohraničenie viedenského rozhodnutia)?“ – AMZV ČR, PrS, kart. 62, f. 7, č. 24 888.

MZV 28. 2. 1939 sformulovalo svoje stanovisko Sekretariátu pre prípravu rokovania s Maďarskom nasledovne: „I. Pri úvahách o zmysle a obsahu slova „verbleibende“ prichádza do úvahy: a) na aké územie sa vzťahuje tento výrok? Je jasné, že arbitri mohli jednať len o území, pre ktoré mali právomoc k jednaniu. To je určené jednak mnichovskou dohodou a jednak v žiadosti o arbitráž, by ďalej je treba zvážiť, čo tvrdia sami arbitri o rozsahu právomocí? Podľa doslovného znenia viedenského rozsudku a mnichovskej dohody ide o územie, ktoré sa odstupuje Maďarsku, t. j. o územie, ktoré podľa sčítania z roku 1910 malo maďarskú väčšinu. Podľa toho slovo „verbleibende“ znamená obyvateľstvo, ktoré býva na tomto území, avšak ostalo u nás. 2. Čo sa týka arbitráže o slovenskej menšine v trianonskom Maďarsku, tu je treba uvážiť, že právomoc arbitrov sa vzťahuje iba na územie a na obyvateľov, pre ktoré mali arbitri právomoc. Tu prichádza do úvahy, že by sa mohlo žiadať o rozšírenie tejto právomoci v novom výroku. To je však veľmi pochybné, pretože dá sa očakávať, že dostaneme odpoveď, že na ostatné trianonské územie vzťahuje sa právomoc menšinovej zmluvy trianonskej. Podľa toho arbitri by asi museli odmietnuť podobnú žiadosť, ktorá presahuje ich právomoc. To samé platí i o myšlienke garancii. I to by sa muselo odmietnuť na základe tej samej zásady.“ – Tamže.

⁹Nasledujúce rokovanie menšinovej komisie sa po viacerých odkladoch konalo 2. marca 1939.

¹⁰Česko-slovenská delegácia v Budapešti hodnotila bratislavské rokovanie menšinovej komisie slovami: „Doteraz došlo k výmene názorov a zásad a obidve delegácie si vyžiadali stanovisko svojich vlád. Najbližšia schôdza bude sa konať 2. marca. Uspokojivé riešenie problému menšín v obidvoch týchto susedných štátoch by veľmi prispelo k vytvoreniu lepšieho pomeru medzi nimi. Toto riešenie má byť spravodlivé a rovnaké, aby bola zabezpečená existencia, sloboda a vývoj národnostných skupín v obidvoch štátoch v miere uspokojivej a rovnakej.“ – AMZV ČR, PrS, kart. 65, f. 12, č. 28 973/VI-4/1939.

13. február 1939. Budapešť.

Správa M. Kobra. Česko-slovenského vyslanca v Budapešti, o nepriaznivých dôsledkoch vzťahov medzi Nemeckom a Česko-Slovenskom na maďarskú politiku voči republike.

Tajné!

Dotakem ke své zprávě číslo 138/39 – dův. z 10. února 1939¹ předkládám v příloze další články zdejšího Pester Lloyd, jichž obsah svědčí o záměrné akci vycházející patrně z nejbližšího okolí zahraničního ministra a mající za účel vzbuditi zejména v Berlíne dojem, jakoby česko-slovenská zahraniční politika zůstávala věrnou svým dřívějším směrnicím. Je příznačno, že již ve čtvrtek 9. února se mi zminil hrabě Csáky o činnosti česko-slovenského vyslanca v Moskvě,² která odpovídá i nadále tendencím a duchu česko-slovenské zahraniční politiky z doby před zářijovou krisí minulého roku a levicové ideologii „starého režimu“ a že se teprve v sobotu dne 11. února ve večerním vydání Pester Lloyd³ objevil článek pod záhlavím „Diesmal: Zdenko Fierlinger“, který se celkom kryje s insinuacemi, jež maďarský zahraniční ministr měl na mysli. Nemohu odtud posouditi, jak dalece názory hraběte Csákyho na skryté tendence našeho zahraničního ministra jsou ovlivňovány hlasy říškoněmeckého tisku. Mám však dojem, že Pester Lloyd tu převzal skoro výhradně – neboť v ostatním maďarském tisku není tendenčních článků tohoto druhu – úlohu denuncianta česko-slovenské zahraniční politiky a to dle všeho, ne-li na přímý pokyn, tož alespoň s vědomím maďarského zahraničního ministra.

Je-li tento závěr úplně správným, nelze mi přesně posouditi. Jisto je však, že až do počátku tohoto roku stavěl hrabě Csáky na odív snahu po úpřímném dorozumění s námi. To bylo v době, kdy maďarské akcie stály v Berlíne velmi nízko a kdy oficiální říškoněmecký tisk zaujímal dosti nepřátelský postoj vůči Maďarům, který se zračil v nepřiznivých posudcích různých pohraničních inci-

dentů, k nimž došlo v době vánoční a novoroční a v odporu proti maďarskému úsilí o připojení Podkarpatské Ukrajiny. Maďarský zahraniční ministr se honosí úspěchem své návštěvy v Berlíně koncem ledna 1939 a je přesvědčen, že se mu podařilo nadobro rozptýlit německou nedůvěru zejména vůči vnitropolitickým poměrům v Maďarsku a přesvědčit Berlín o skálopevné loyaltě dnešní maďarské vlády vůči Třetí říši. Naproti tomu soudí, že Hitler a jeho okolí chovají i nadále nedůvěru voči Česko-Slovensku a že jeví nespokojnost s vnitropolitickými poměry našeho státu, zejména pokud se tkne politického vlivu osob v okolí ústřední vlády, známých svou levicovou ideologií, dále pokud se tkne otázky židovské a přispůsobování výrobních poměrů našeho průmyslu potřebám a zájmům řískoněmeckého vývozu do ciziny. Mám tedy dojem, že hrabě Csáky opustil stanovisko o pospolitosti zájmů mezi Česko-Slovenskem a Maďarskem a že naopak – ve snaze upevnit svou pozici v Berlíně a zalíbit se tam – se snaží stupňovat nedůvěru vůči nám v okolí říšského kancléře. Používá proto přerušení diplomatických styků mezi Ruskem a Maďarskem¹ a obviňuje česko-slovenského diplomatického zástupce v Moskvě – z toho, že vyslanec Fierlinger přemluvil pana Litvinova k tomu, aby tyto styky přerušil. To je jasně řečeno v zmíněném článku večerního Pester Lloydů z 11. února a to se i nepřímou podává z interview bývalého maďarského vyslance v Moskvě se spolupracovníkem MTI (viz nedělní článek téhož listu pod záhlavím: Gesandter Jungerth-Arnóthy die Änderung der ungarisch-sovietrussischen Beziehungen.²)

Sapienter sat: hrabě Csáky je si vědom, že u Hitlera a v jeho okolí je nacistická ideologie dogmatem a že by vnikání bolševického vlivu do Střední Evropy potíral drastickými prostředky, zejména po úspěchu, jehož politika osy „Řím – Berlín“ právě docílila rozdrčením republikánského Španělska.

Je tedy jen logickým, že se nový maďarský zahraniční ministr snaží vyloukati politický kapitál z přerušení diplomatických styků s Ruskem, které je pro maďarskou vládu přece jen nemilým překvapením, a se pokouší kaliti normální vývoj poměru mezi Prahou a Berlínem insinuacemi, které se zrcadlí v citovaných člancích Pester Lloydů.

Vyslanec:
Miloš Kobra

AMZV ČR, KM, kart. 46, f.: Jednání s Maďarskem 1939, č. 152/39 – dův. Originál, strojopis.

¹ Správu M. Kobra z 10. 2. 1939 nepublikujeme.

² Pozří dok. č. 144.

³ Článek sa pri spise nenachádza.

⁴ Dňa 2. 2. 1939 sovietska vláda oficiálne oznámila maďarskému vyslancovi v Moskve, že zruší priame diplomatické styky s Maďarskom.

⁵ Vyslanec Jungerth-Arnóthy o zmenách maďarsko-sovietorských vzťahov.

16. február 1939, Budapešť.

Správa česko-slovenského vyslanca M. Kobra o záverečnej etape rokovaní o hranici na slovensko-maďarskom úseku a o súvislostiach s rokovaním na teritóriu Karpatskej Ukrajiny.